بەکورتی36: نووسینی گرگن یاخود زبڕەنووسین، ژیانمان لا لێڵ و بوغزاویی دەکەن.. ئازاد حەمە

غەدر لە خۆمان دەکەین،کە ئەو جۆرە نووسینانە دەخوێنینەوە، گوێ لەو جۆرە سەمینار و قسەکردنانە دەگرین بوغز و تاریکیمان تیادروستدەکەن، کە ئاسایشیی روناکبیریمان دەشێوێنن و ڕامانیشدەنن لەسەر خۆگێمەژەکردن. گشت ئەو نووسینانەی(یان سەمینارانەی)بەشایی سەزیی ئێمە بەکاردەبەن و بۆ هەمیشە لە سەبەردا دەمانهێڵنەوە شایانی پشتگوێخستنن.

لێرە، کە باس لە نووسینی گرگنانە یان زبڕەنووسین دەکەین، وەکیتر قسە لە گوتن و ئاخافتنی گرگنانەش دەکەین، ئەو جۆرە نووسینانەمان مەبەستە چەنەبازیی و زۆربڵێی لەپاش خۆیان بەجێدەهێڵن. بەمجۆرە دەگەینە ئەوەی بپرسین: نووسینی گرگن کام جۆرە لە نووسین؟چۆن لە نووسینی گرگن و کارەکتەری گرگن دەربازمانبێت؟ ئایا نووسینە گرگنەکان وەک سەمینار و ئاخافتنی بێدفە و تاریکی هێنەرەکان بەزیان نیین؟ زبڕەنووسین و باسی لێڵ و ناڕوون چ سودێکی بۆ ئێمە هەیە؟ ناماقوڵی نییە لەناو لێشاوی نووسینی زیرەکیی دەستکرددا خوێنەری نووسینی گرگن یاخود زبڕەنووسین بیین؟گوێگری سەمینار و ئاخافتنی بێئاییندە و تێکەڵوپێکەڵ و نالۆژیکیی بیین؟

زبڕەنووسین یان نووسینی گرگن، چ شێوە نووسینێکە؟ ئەم جۆرە نووسینانە، کە لە ئێستادا لە هەڵکشاندان نووسینی نازیندوو و هەڵگری توخمی درۆن. هەروەها نووسینەزبڕ سەرچاوە لە نووسینی هاوجۆری خۆی و هیچ نەگوتن، نەپێکان و بێ کەڵکییەوە وەردەگرێت. ئەم جۆرە نووسینانە کاتیی و لەکاڵیین. نەبەدەکەن، نە توانای گۆڕین دروستکردنیشیان هەیە.

کۆمەڵگەی ئێمە، کە ڕۆژانە لەناو دژوارەیی و کارەساتەکانەوە سەردەردەنێت، چ پێویستدەکات نووسینی ناساغ و ناواخن گاڵتەجارانە بخوێنینەوە، جا ئەوە راڤەیەک(نووسینێک، سەمینارێک) بێت یان شیعرێک یان رۆمانێک. ئێمە، کە کارەساتباریی بووتە چارەنووسمان، نادادیی بەردەرگای لێگرتووین، بێ مافیش میوانێکی ئێسکگرانی بەردەواممانە، چیمانداوە لەو نووسینانەی لەگەڵ چارەسەر و ڕێگاچارەدا پەیوەندیان قرتاندووە؟ ئێمە کە ژیانی سیاسیی، کۆمەڵایەتیی، ئابووریی و دەروونییمان پڕە لە تەنگژە و قەیرانی

جۆراوجۆر چ پێویستییەکمان بەم جۆرە سەمینار و نووسینانەیە؟ ئەو نووسینانەمان بەچییە ژەهر بڵاودەکەنەوە؟ چ پێویستییەک لە کۆمەڵگەی ئیستای ئێمە بە نووسینی(گوتار و گوتنی) ژەهرئامێز لەئارادایە؟ بێگومان هیچ.
ئێمە پێویستمان بەوەیە، بەدوای ئەو ئاخافتن و نووسینانەوە وێڵبین ئاسۆمان نیشاندەدەن، فێرماندەکەن چۆن مامەڵە لەگەڵ ئاستەنگ و تەنگژەکاندا بکەین. ئەو نووسین یان سەمینارانە بە ئێمە چی هەستی وونبوون و سەرگەردانییمان تیادروستدەکەن، ئەمەو هەڵەوەژیی و نالۆژیکییمان تیا بڵاودەکەنەوە؟ بەدڵنیاییەوە هیچ.
گومانیناوەت، نووسینی لەو جۆرەی ڕەتمانکردەوە بێئومێدیی و خەمۆکییمان بەدەنەت. بەپێچەوانەوە لەم دەمە تەنگژاویەماندا پێویستمان بەو جۆرە نووسینانەیە(یان شیکاریی و هەڤپەیڤینانەیە) ئەوەمان فێرکەن، چۆن لەناو شکست و ململانێکانەوە سەرکەوتوانە بێینەدەر.
پێشداوەرییەکی ڕەوشتی نییە، گەربڵێین نووسینی گرگن نووسینگەلێکی پووچ و بێمانان. نووسینی لەم جۆرە، کە زبڵەنووسینە دەستکاری ژیانمان بەرەو باشە ناکات و هیچ پەیوەندییەکیشی لەگەڵ چارەسەرسازییدا نییە. بەڵگەنەویستیش، بێزارییەک، کە هەرگیز بووناوی نییە بەڵکو بێباکیی و بێ بەرپرسیارییەتییە، بەنووسینە گرگنەکانەوە دیارە. ئەم جۆرە نووسینە،کە خەم و پەژارەی ئێمەی بەلاوە مەبەست نییە، نووسەرەکەی تەنها سەرقاڵی جیهانە بچووکەکەی خۆیەتی.
تایبەتمەندییەکی تری گوتنە پووچ و نووسینە گرگن و زبڵەنووسینەکان ئەوەیە، کە لە ڕاستگۆییەوە دوورن، جۆرە نووسینێکی بێناواخن و ڕووکەشن، لەگەڵ کاتدا هەڵیشماندەدەنە ناو گەرووی تاریکیی و هەڕەمەکیبوونەوە، ناو پەشیمانیی و ناتێگەیشتنەوە لە دۆزی خۆمان.
هەرچەندە نووسینی گرگنانە ناپێویست و ناگرنگن، لە هەشن و گوتنیش لە بارەی ئێمەوە. لەم حاڵەتدا چۆن مامەڵە لەگەڵ ئەم لایەنەدا بکەین؟ نووسینە گرگنەکان، کە لێوانلێون لە بێبەهایی لە گوتن و بێباکیی لە کردار تابڵێیت نائاسوودە و نامورادکەرمانن.
لەبەرئەوەی نووسین لەلایەک کردارە و لەلایەکیتر بەرپرسیاریەتییە، نووسینی گرگنئامێز یان سەمیناری بۆش هەردەم کاریان ئەوەیە فڕماندەنە ناو بازنەی داخراوەوە، کە لەوەڕا بیرکردنەوە دروستنابێت. بۆیە خوێندنەوەی ئەم شێوە نووسینانە و گوێگرتن لەم جۆرە سەمینارانە دڵتەنگیی و بێهیوایی لەگەڵ خۆیاندا دێنن.

سەرباری ئەوە، ئاماژە بە ئەوەشدەکەین، کە لەم نووسینە پوختەدا

قسەمان لە پاکیزەیی نووسین نەبوو، ئەوەی، کە نووسین فریشتەیە، نەخێر، بەڵکو ویستمان ئەوە بڵێین،کە لە ئێستادا ئێمە پێویستمان بەو نووسینانەیە (سێمینار و قسە و گێڕانەوانەیە) هەنووکەبوونمان لا پێویستدەکەن و متمانە بەخۆبوونمان لا بەهێزدەکەن. بەواتایەکی دیکە، پێویستمان بەو شێوە نووسینانەیە (ئاخافتن و گوتنانەیە) هیوائەامێز و دژە شکستیین، کە قسەی بەدفە و ناشایستە بێبنەمادەکەن، واماڵەدەکەن بەرامبەربە خۆمان بێئەمەک و بەرپرسیارئامێزبیین.
کەتا گوتنمان لەسەر نووسینی گرگن یان زبڕەنووسین تایبەتە بە خودی گرگنیی سێمیناریی تاراوگەییەکانەوە، کە زۆر مخابن، بەشێک لە سێمیناری هەندەرانییەکان، ئەوانەی ماوەی جارێک لە هاوینانا خۆیان دەکەنەوە بە کوردستان، لەناوەڕۆکدا هیچ جیاوازییەکیان لەگەڵ نووسینە گرگنەکاندا نییە، کە لێرە و لەوێ بەرۆکمان دەگرن.
ئێمە لە چ دۆخێکی ناهەمواری سیاسیی، دەروونی و ئابووریيداین و ئەوانیش لە هاتنەوەکانیاندا چ جۆرە باسگەلێگی گرنگن دەکەنە ناونیشان بە سێمینارە زۆربارە و سواوەکانیان. ئەوان بێ ئاگان لەوەی، کە لە گشت کوچە و کۆڵانێکی شارزانکۆ و پەیمانگایەکی ئینگلیزی هەیە(ئەڵبەتە لەگەڵ هەموو ئاست خراپیشیان)، خەڵک چ پێویستییەکی بەو جۆرە باس و گفتوگۆ ناگرنگ و ئاستنزمانە هەیە ئەو جۆرە سێمینارانە دەیوروژێنن. سێمینارەکان گەر سەرسامیی و سەرکێشیی لە پرسیار و بیرکردنەوە لەگەڵ خۆیان نەهێنن چ پێویستیەکمان بەو بابەتە مردارەوەبووانەیە، ئەم هەندەرانیانە دەیدەن بەگوێماندا.

ئازاد حەمە
پرۆفیسۆر لە فەلسەفە لە زانکۆی سلێمانی